

Varken skärgård eller doktor

sommarlovsrapport
om barns villkor i ekonomiskt utsatta
familjer i Sverige

Majblomman
Alla barns blomma

Innehåll:

Kommunenket avslöjar brister i den svenska välfärden.....	4
Allt tuffare situation för barnfamiljer.....	6
Socialbidragen ökar.....	6
24 miljoner från Majblomman till behövande barn	7
Allt större barngrupper.....	8
Sommarjobb.....	8
Exempel på kommuner som satsar	9
Barns röster om sommarlovet.....	10
Om sommarstängning av förskolor och fritidshem.....	10
Skolverket informerar om de krav som skollagen ställer.....	10
Barnperspektiv i socialtjänstlagen.....	11
Särskild föräldrapenning till ensamstående föräldrar.....	11
Majblommans krav.....	12

Bilagor:

Fakta om förskola och skolbarnomsorg.....	13
Allt fler elever går i sommarskola.....	13
Fakta om försörjningsstöd.....	14
Exempel från Uppsala kommuns riktlinjer för försörjningsstöd	15
Majblomman bekämpar barnfattigdom i Sverige.....	16
Kommunenket – svar.....	17
Majblommans rapporter och PM.....	19

Göteborg 2009-06-12
Rapport 2009:20
Majblommans Riksförbund
Kungsgatan 28, 411 19 Göteborg
Telefon 031-60 68 90
E-post: info@majblomman.se
www.majblomman.se

Förord

Många barn kan inte berätta om läger, sommarställen eller resor när de kommer tillbaka till skolan efter sommarlovet. Ekonomiskt utsatta barnfamiljer kan inte tillbringa sommaren i den svenska skärgården eller köpa sistaminuten-resor när sommaren har regnat bort. Detta är föräldrar som inte heller alltid har pengar till mat, medicin och glasögon till barnen.

Barn har olika behov. En del behöver komma hemifrån och koppla av, oftast beroende av föräldrars missbruk eller sjukdom. Andra barn behöver umgås mer med sin familj och släkt.

Majblommans bidrag till barns sommarlov har alltid utgjort en betydande del av verksamheten. I fjol delade vi ut 4,4 miljoner kronor i bidrag till dels semester eller andra aktiviteter med familjen, dels barn som ville få åka på läger eller koloni.

Kommunerna måste erbjuda barnen trygga arenor när familjen har det besvärligt, även på sommaren. Det är oacceptabelt att rusta ned servicen kring barn på sommaren.

Halverat sommarlov eller längre semester för föräldrar med barn i grundskolan är de två ytterligheter som kvarstår om kommunerna inte lever upp till sitt ansvar för barnen under sommarlovet.

Alla barn och ungdomar måste få komma till skolstarten med positiva sommarupplevelser i höst - utan att behöva ljuga om sitt sommarlov.

Lena Holm
Generalsekreterare
Majblommans Riksförbund

Mer än en kvarts miljon barn lever i fattigdom i Sverige. Dessa barn blir ofta kvar i stan under sommaren, utan bra aktiviteter, för att familjen inte har råd. Föräldrarna har inte heller alltid pengar till mat, medicin och glasögon till barnen.

Majblomman har ställt frågor till 1 000 föräldrar med barn i grundskolan.¹ Svaren bekräftar den bild som ges i bidragsansökningarna till Majblomman nämligen att många barnfamiljer har behov av att kunna utnyttja kollo eller någon annan subventionerad fritidsverksamhet på sommaren. Det gäller nio procent av föräldrarna, behovet är något större i storstäderna än på övriga orter. Vanligast är att barnen är hemma under sommarlovet eller gör dagsutflykter.

Nästan var tionde förälder har väntat med att hämta ut läkemedel till sina barn av ekonomiska skäl. Det innebär att mer än 90 000 skolbarn inte har fått den behandling som deras läkare har rekommenderat.²

Under det senaste året har föräldrarna till 80 000 barn i grundskolan inte alltid haft råd med ett mål varm mat till sig och sina barn och närmare 23 000 barn har av ekonomiska skäl inte fått nya glasögon, trots att de har synfel.

Kommunenket avslöjar brister i den svenska välfärden

Många skollovslediga barn och ungdomar stannar hemma under hela eller en del av sommaren. Då är det viktigt att de också har något att göra och någonstans att ta vägen. Men möjligheterna varierar i landet.

Majblomman har skickat en enkät till Sveriges kommuner med frågor om omsorg om och aktiviteter för barn under sommaren.³ Svaren visar att var fjärde kommun inte finansierar läger eller andra sommarlovsaktiviteter för barn. Att bada och simma hör sommaren till, men av sommarlovsrapporten framgår att fyra av tio kommuner sommarstänger simhallarna och närmare varannan kommun tar 25 kronor eller mer i simhallsavgift. Inom förskoleverksamheten är det vanligast, i nio av tio kommuner, att vissa förskolor stängs men att man då erbjuder verksamhet vid någon annan enhet är inte en lösning för barn med särskilda behov. Två kommuner svarar att man helt semesterstänger förskoleverksamheten.

På samma sätt är det med fritidshemmen – få har öppet som vanligt men verksamheten flyttas till någon annan enhet.

¹ Novus Opinion har på uppdrag av Majblomman genomfört intervjuer den 25 februari - 2 mars 2009.

² Enligt SCB finns det i Sverige (2008) cirka 1 024 000 barn i åldrarna 6 år - 15 år.

³ 155 kommuner har besvarat enkäten.

Extra stöd till barnfamiljer i vissa kommuner

I följande kommuner får barnfamiljer med försörjningsstöd extra bidrag inför semestern:

Ale	Hörby
Arvidsjaur	Lidköping
Borlänge	Linköping
Danderyd	Ljungby
Eksjö	Mönsterås
Eskilstuna	Partille
Forshaga	Salem
Gislaved	Söderhamn
Haparanda	Tibro
Höganäs	Vaggeryd
Nybro	Vänersborg
Nässjö	Örebro
Pajala	Östhammar

I Ale kommun får familjer som har haft socialbidrag i mer än ett år 500 kronor extra per barn. Borlänge kan ge bidrag till exempelvis kollo, utflykt och avgift till fotbollsskola. Hörby kommun erbjuder barnfamiljer med försörjningsstöd möjlighet att koppla av tillsammans med sina barn på annan ort. I Partille finns extra bidrag till sommaraktivitet som kan sökas av barnfamiljer som har ett långvarigt biståndsberoende (10 månader eller mer). Tibro kommun betalar ut en sommarpeng på 500 kronor till barn under 15 år.

Snål attityd till sommarjobb

De flesta kommuner erbjuder möjlighet till sommarjobb för skolungdom, men bara 14 procent garanterar jobb till alla sökande. I följande kommuner påverkas besluten om ekonomiskt bistånd till familjer av om hemmavarande barn sommarjobbar:

Forshaga
Herrljunga
Kristianstad
Kungälv
Lekeberg
Mjölby
Mora
Oxelösund
Sotenäs
Stockholm-Skärholmen
Vansbro
Vingåker

Allt tuffare situation för barnfamiljer

Omkring en kvarts miljon barn i Sverige beräknas växa upp i fattiga familjer där brist på pengar är ett ständigt problem. Det handlar om familjer som kämpar för att få tillvaron att gå ihop utan några marginaler utöver det allra nödvändigaste.

Fattigdom är vanligast bland barn till ensamstående föräldrar. Eftersom de ensamma ska svara för försörjningen är de känsligare för att bli sjuka eller förlora jobbet. Av bidragsansökningarna till Majblomman kommer 83 procent från ensamstående föräldrar.

En ny analys från Försäkringskassan visar att andelen med låg inkomststandard bland ensamförälderhushåll har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet, från 13 procent 1993 till 29 procent 2006. I hela befolkningen ökade andelen från sju till elva procent under samma period.

Analysen visar vidare att offentliga ersättningar ökar ensamförälderhushållens inkomststandard, men att denna effekt minskat under 1990- och 2000-talet. Detta bekräftar också bilden av att ersättningarna inte ger samma inkomstskydd som tidigare.

I situationer när barnfamiljer har hyresskulder måste socialtjänsten särskilt beakta hur en vräkning och ett bostadsbyte kan påverka barnen. Men under första kvartalet i år berördes 180 barn i Sverige av att någon av deras föräldrar vräktes. Det är en ökning med 21 procent, jämfört med vad som registrerades av Kronofogden under samma period i fjol.

Socialbidragen ökar

Tre av fyra kommuner tvingas betala ut mer socialbidrag i år än de budgeterat för, det visar en kartläggning som Aftonbladet har gjort.

269 av landets 290 kommuner har svarat på frågor om socialbidragen. Av dem uppgav 206 kommuner att de måste betala ut mer socialbidrag än de budgeterat för. Göteborg, Eskilstuna och Borås är de kommuner som överskrider budgeten för socialbidrag mest.

Allra hårdast slår krisen mot ungdomarna. I mer än hälften av kommunerna är unga den grupp socialbidragstagare som ökar mest.

Fakta om Sveriges barnfamiljer

Det finns 1,1 miljoner familjer med barn i åldrarna 0-17 år. Räknar man även familjer med barn i åldrarna 18-21 blir antalet barnfamiljer 1,25 miljoner. I de flesta barnfamiljer bor det ett eller två barn. 40 procent av familjerna har ett barn och 43 procent har två. I en genomsnittlig barnfamilj bor det 1,82 barn i åldrarna 0-21 år.

Av alla barn i åldrarna 0-17 år bor 8 procent i en familj med låg ekonomisk standard. Det är stora skillnader mellan olika familjetyper. 6 procent av barnen med sammanboende föräldrar bor i en familj med låg ekonomisk standard. Bland barnen med en ensamstående förälder är andelen 16 procent.

Källa: SCB - barn- och familjestatistik

24 miljoner från Majblomman till behövande barn

Majblommans lokalföreningar delade förra året ut drygt 24 miljoner kronor i bidrag till barn i olika delar av Sverige. Mest ökade bidragen till nödvändiga men kostsamma saker som mat, glasögon och skor. På andra och tredje plats kommer bidrag till semester med familjen och att kunna få åka på läger och koloni.

Mest pengar, 3,4 miljoner, gick till barn som behövde nödvändiga men kostsamma saker, det är 33 procent mer än året innan. På andra plats kommer bidrag till semester eller andra aktiviteter med familjen med 2,6 miljoner kronor. Till barn som ville få åka på läger eller koloni fördelades 1,8 miljoner kronor.

Breven till Majblomman ger en tydlig bild av barns villkor i krisens Sverige. Dessa familjer upplever en slags vardagens vanmakt, de kämpar och biter ihop. Många gånger tvingas de göra omöjliga prioriteringar som att välja mellan att betala elräkningen eller att ha råd med lusmedel.

”Jag bor själv med min tvååriga son. Vi behöver en bilbarnstol för att kunna göra utflykter med bilburna vänner. Han behöver även kläder och skor inför sommaren. Vi skulle gärna vilja resa med på en semestervecka för ensamstående mammor.”

Kuratorn intygar att det inte funnits något utrymme till inköp utöver det löpande och det är en del investeringar som behöver göras t.ex bilbarnstol, kläder och skor inför sommaren. Att kunna resa med på ett läger för ensamstående mammor ligger också högt på önskelistan.

”Jag är sjukpensionär eftersom jag var med om en svår olycka och kämpar för att komma tillbaka både fysiskt och psykiskt. Är ensam med min dotter. Min ekonomi är usel och vi kan inte kosta på oss någonting. Nu längtar min dotter efter att få åka på ett läger som hon var på förra året. Det kostar 2.750 kr och jag har inte råd att låta henne åka i år. Om hon får åka träffar hon sina kompisar och ha roligt.”

Kurator intygar att flickan är i stort behov av att göra något trevligt med sina kamrater i sommar eftersom hemmiljön är tung för henne.

Jag är ensamstående mamma till tre barn. För att inte denna sommar ska bli ännu en ”balkongsommar” önskar jag att mina två äldsta barn som är 16 år ska få ett varsitt Lisebergskort och ett busskort. Det skulle innebära frihet och glädje, att kunna få skratta och göra som sina kompisar och åka till stranden.

Skolsköterskan intygar att det vore guld värt om mamman skulle kunna ge sina barn var sitt Lisebergskort samt att de kan få komplettera sina terminskort på bussen så att de obehindrat kan ta sig till Liseberg, bad mm.

Allt större barngrupper

Hösten 2008 gick det 5,3 barn per anställd i förskolan jämfört med 5,2 barn året innan. Samtidigt som personaltätheten minskar blir grupperna större. I familjedaghemmen är utvecklingen omvänd, där har personaltätheten ökat och grupperna minskat i storlek. Det visar Skolverkets statistik över förskoleverksamheten hösten 2008.

Personaltätheten fortsätter att minska i förskolan. Under 2005 och 2006 utgick ett riktat statsbidrag till kommunerna för att öka antalet anställda i förskolan. Statsbidraget resulterade i att antalet barn per årsarbetare sjönk under dessa år. Det riktade statsbidraget upphörde dock 1 januari 2007 och antalet barn per årsarbetare har återigen ökat. Hösten 2008 gick det 5,3 barn per anställd.

Barngrupperna i fritidshemmen fortsätter att bli större. Hösten 2008 gick det nästan 35 barn per grupp, en ökning med 1,4 barn sedan året innan. Samtidigt minskar personaltätheten, det framgår av Skolverkets nya statistik.

I början av 1990-talet gick det i genomsnitt 18 barn i en fritidshemsgrupp. Idag är grupperna nästan dubbelt så stora. Det blir också glesare med personal. Mellan 1990 och 2000 mer än fördubblades antalet barn per årsarbetare i fritidshem från 8,3 till 17,5 årsarbetare. I dag är motsvarande siffra 20,5.

Sommarjobb

I vårpropositionen föreslår regeringen bland annat att unga ska erbjudas praktik och kompetensutveckling. Men räcker det? I nio svenska kommuner står mer än 50 procent av ungdomarna utanför arbetsmarknaden. I tolv av de kommuner som besvarat Majblommans enkät påverkas besluten om ekonomiskt bistånd till familjer av om hemmavarande barn sommarjobbar.

Vi vet att marginalisering av människor kostar, det visar nationalekonomerna Anders Wadeskog och Ingvar Nilsson i rapporten "Det är bättre att stämma i bäcken än i ån". De pekar på effekten av tidiga insatser kring barn och unga, värdet av att underlätta människors resa tillbaka till samhället och värdet av att tillvarata deras arbetsförmåga – jämfört med att inte göra något.

Fler exempel på kommuner som satsar

Barnfamiljer i Staffanstorps kommun som har fått socialbidrag i minst sex månader kommer att erbjudas en veckas stugsemester och gratis badkort. Dessutom höjs socialbidraget med tio procent för december.

Under juni, juli och augusti får barnfamiljer i Sigtuna kommun som har haft socialbidrag i mer än ett år, en extra sommarpeng i form av 100 kronor per barn och månad.

I Uppsala kan bistånd utgå till lägervistelse, exempelvis fotbollsläger under ferier. Dessutom ges barnfamiljer möjlighet att göra en resa tillsammans under sommaren. Ett bidrag på 750 kronor per vuxen och 500 kronor per barn i familjen kan beviljas.

Malmö har valt att i budgeten sätta särskilt fokus på barns och ungdomars levnadsvillkor. Utgångspunkten är att barn och unga inte ska betala för krisen så som skedde på 1990-talet:

- Förskolan byggs ut med 1 000 nya platser 2010.
- En satsning görs med 24 miljoner kronor, utöver den ordinarie resursfördelningen, på de skolor som har det allra svåraste uppdraget.
- Modersmålsenheten i Rosengård förstärks med 1,5 miljoner kronor.
- En särskild satsning på 10 miljoner genomförs för att möta den förväntade ökningen av ungdomsarbetslösheten.
- Stadsdelarna får mer resurser till barns och ungdomars fritidsverksamhet, plus att det görs riktade satsningar på bland annat inomhusbad i Rosengård, ridsportanläggningar, Kulturplats Stapelbädden, spontankultur och Ungdomens hus.

Under sommarmånaderna erbjuds alla ungdomar i Stockholm i åldrarna 16-17 år chans att söka sommarjobb inom kommunen. 10 miljoner kronor är vad som finns anslaget i budgeten för sommarjobben inom stadens alla förvaltningar. Men nu skjuter Stockholms stad till 10 miljoner kronor extra för sommarjobb och aktiviteter för ungdomar i förortsstadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Det är dubbelt så mycket som sommaren 2008.

Sommarskolan ger elever som går i en grundskola i Botkyrka ytterligare möjlighet att nå kunskapsmålen. Sommarskolan är frivillig och pågår under tre veckor under juni och juli månad. Det är ett bra sätt för de elever som behöver bli bättre eller få godkänt i ett särskilt ämne.

Nytt för i sommar är universitetsklasser för elever från grundskolan och gymnasiet. Sommarlovsuniversitetet genomförs i samarbete med Stockholms universitet och Södertörns högskola. Syftet är elever som kommer från studieovana hem ska få prova på hur det är att läsa på högskolan och bli intresserade av högskolestudier.

Nynäshamns kommun lägger extra resurser på elever i årskurs 1-3 som får extra undervisning i matematik och svenska. Mer resurser satsas även på de elever som behöver extra stöd, det handlar bland annat om det så kallade Mobila skolteamet och en ny Elevhälsoenhet.

Barns röster om sommarlovet

Majblomman har genomfört en förstudie för att stämma av om sommarlägret på Galtarö har en inriktning som svarar mot aktuella behov. Förstudien omfattar dels en enkät med frågor till vuxna som träffar barn i sitt yrkesverksamma liv, dels frågor till barn som har sålt majblommor. Dessutom har skolsköterskor i ett rundabordssamtal diskuterat barns behov, Eva Andersson som är chef för lägerverksamheten i Göteborgs stad har intervjuats och ett par 11-åringar har fått ge sina synpunkter på de andra barnens svar på enkäten.

Så här svarar barnen på frågan vilken typ av läger som de tror att det behövs mer av för barn (flera svarsalternativ kunde anges):

Läger för barn som -

- har missbrukarföräldrar 57 %
- har ett handikapp 56 %
- skadar sig själva 46 %
- har ätstörningar 38 %
- väger för mycket 32 %
- tjejläger 28 %
- är tonåringar 24 %
- läger där föräldrar får vara med 23 %
- bor i olika områden 15 %
- killläger 14 %

Om sommarstängning av förskolor och fritidshem

Personalen i förskolor och fritidshem har rätt till semester som alla andra men det finns ingen bestämmelse som ger en kommun möjlighet att samtidigt stänga all förskoleverksamhet (dvs. förskola och familjedaghem) och skolbarnsomsorg (dvs. fritidshem och familjedaghem). I 2 a kap. skollagen anges kommunens skyldighet när det gäller att tillhandahålla plats.

Skolverket informerar om de krav som skollagen ställer:

Barn till förvärvsarbetande eller studerande

Av skollagen framgår att kommunen är skyldig att ta emot barn i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg under sommaren om föräldrarna förvärvsarbetar eller studerar. Det framgår också att skolbarnsomsorg ska ta emot barn under lov.

Barn till föräldralediga eller arbetslösa

Kommunernas skyldighet omfattar även plats i förskoleverksamhet för barn till arbetslösa eller föräldralediga. Kommunen är skyldig att ta emot dessa barn i förskoleverksamheten även under sommaren.

Barn i behov av särskilt stöd

Barn kan enligt skollagen ha ett eget behov av förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg oavsett föräldrarnas sysselsättning eller vara i behov av särskilt stöd i förskola eller fritidshem för sin utveckling. För båda dessa grupper av barn måste kommunen ta ställning till om de har behov av verksamhet även när föräldrarna har semester.

Sommaröppna alternativ

Att barn erbjuds plats på ett sommaröppet alternativ är acceptabelt under förutsättning att man tar hänsyn till barnens behov av trygghet och kontinuitet. Barn kan till exempel inte känna sig trygga om personal och miljö är helt obekanta. För att lösningen ska vara realistisk för familjen krävs också att förskolan/fritidshemmet ligger inom ett rimligt avstånd från barnets hem.

Barnperspektiv i socialtjänstlagen

Den första januari 1998 infördes ett tydligare barnperspektiv i socialtjänstlagen (SoL). Principen om barnets bästa och barnets rätt att få uttrycka sin åsikt – två av huvudprinciperna i barnkonventionen – lyftes då in i lagen. År 2003 kom en ny socialtjänstlag och i det första kapitlet uttrycks som ett av socialtjänstens mål principen om barnets bästa:

"När åtgärder berör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver..." (1 kap 2 § SoL)

Vad som är barnets bästa aktualiseras i hög grad vid bedömningar om rätten till bistånd. I proposition 1996/97:124 har regeringen pekat på att också barnens situation bör uppmärksammas när vuxna vänder sig till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd eller annat stöd.

Ett barnperspektiv i handläggningen av ekonomiskt bistånd innebär att man ser beslutsalternativ ur barnets synvinkel och tar reda på hur barnet uppfattar sin situation. Det innebär också att man analyserar vilka följder ett beslut kan få för barnet.

Särskild föräldrapenning till ensamstående föräldrar

Ensamstående föräldrar ska få rätt att låta en annan person ta ut tillfällig föräldrapenning om föräldern själv blir för sjuk för att ta hand om sitt barn. Det föreslås i en proposition från regeringen. Om en förälder som har ensamt vårdansvar om ett barn blir sjuk kan en annan person som föräldern utser - till exempel en släkting eller vän - ta hand om barnet och få ersättning.

De nya reglerna ska gälla från den 1 januari 2010.

Majblommans krav

- Barnomsorg hela året
- Inkomst av hemmavarande barns sommarjobb ska inte påverka familjens ekonomiska bistånd.
- Tillämpa ett barnperspektiv i utredningar om ekonomiskt bistånd.
- Socialbidraget måste ta hänsyn till att ett hushåll blir allt fattigare ju längre en socialbidragsperiod sträcker sig.

Bilaga

Fakta om förskola och skolbarnomsorg

Förskoleverksamhet

Förskolan är en pedagogisk gruppverksamhet för barn från 1 år fram till skolstarten.

Förskolans uppgift är att lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Samtidigt ska den vara organiserad så att den gör det möjligt för föräldrar att förvärsaarbete eller studera.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorg är en sammanfattande benämning för 3 verksamheter som vänder sig till barn till och med 12 år som går i skolan (förskoleklass eller obligatoriska skolan):

- fritidshem
- familjedaghem
- öppen fritidsverksamhet.

Kommunerna är skyldiga att erbjuda fritidshem eller familjedaghem till skolbarn till och med 12 år vars föräldrar förvärsaarbetar eller studerar. För barn i åldern 10 till och med 12 år kan skolbarnsomsorgen även bedrivas som öppen fritidsverksamhet.

Allt fler elever går i sommarskola

Sommarskola är stödundervisning under sommarlovet - frivilligt för skolhuvudmännen att anordna och för eleverna att delta i. Undervisningen riktar sig till elever som på våren gick i årskurserna 7, 8 eller 9.

Sommaren 2008 beviljades statligt bidrag för kommunala och fristående huvudmän att bedriva sommarskola för totalt 10202 elever. Sommaren 2007 beviljades bidrag för 7148 elever och sommaren 2006 gick drygt 4000 elever i sommarskola. Varannan kommun anordnade sommarskola 2008, visar Skolverkets rapport "Sommarskola 2008 - en utvärdering".

Av de niondeklassare som gick i sommarskola 2008 och saknade betyg i något av kärnämnen matematik, svenska eller engelska, lyckades nästan hälften - 1210 elever - bli godkända och få behörighet till gymnasieskolan.

Försörjningsstöd

Försörjningsstöd är ett bidrag som du kan söka om du inte kan försörja dig själv.

Du ska ha gjort vad du kan för att försörja dig på annat sätt. Kommunen kan kräva att du exempelvis använder sparade pengar, säljer aktier, fonder, fastigheter, bilen, bostadsrätten etcetera innan du får rätt till försörjningsstöd. Om du är arbetslös ska du vara aktivt arbetssökande och stå till arbetsmarknadens förfogande. Du måste vistas i kommunen för att få försörjningsstöd.

Du kan ansöka om försörjningsstöd (socialbidrag) för bland annat hyra, mat, TV-avgift, kläder och skor mm. Det finns också möjlighet att ansöka om stöd till exempelvis hemförsäkring och tandvård mm.

Barns inkomster och tillgångar

I Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd fastställs att

”... eftersom barn aldrig är underhållsskyldiga gentemot sina föräldrar ... kan barnets egen inkomst bara ligga till grund för den del av det ekonomiska biståndet som gäller barnet. ... Ett barn bör alltid få disponera en del av inkomsten för egen räkning utan att det påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet.”

(Socialstyrelsen 2003. Ekonomiskt bistånd)

Umgänge

I Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2003:5) sägs att socialtjänsten bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå om det är en förutsättning för att en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn och därför har extra utgifter till exempelvis fritidsaktiviteter och telefon.

Barns fritid m.m.

Barn har enligt barnkonventionen (artikel 31) rätt till fritid och rekreation och deltagande i kulturell och konstnärlig verksamhet. Av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2003:5) framgår att det kan finnas särskilda behov av rekreation hos barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd.

Ur RIKTLINJER FÖR FÖRSÖRJNINGSSTÖD i Uppsala kommun

FRITIDSAKTIVITETER FÖR BARN

Långvarigt socialbidragsmottagande

Riksnormens budgetpost för lek och fritid omfattar kostnader för sådana inomhus- och utomhus aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet att delta i. Kultur och viss motion inköp kräver dock en längre tids sparande, vilket för familjer som under lång tid (mer än 10 månader) lever på socialbidragsnormens nivå knappast är möjligt.

Barn i familjer som under längre tid är socialbidragsmottagare kan beviljas extra bistånd till fritidsaktiviteter, lägvistelser eller annan rekreation om biståndet är en förutsättning för att barnet ska kunna delta i sådana aktiviteter.

Barnfamiljer med långvarigt socialbidragsberoende kan beviljas bistånd till inköp av begagnad cykel à 1500:- till barnen maximalt 2 gånger under grundskoletiden.

En högre norm kan tillämpas i de fall detta är en förutsättning för att barn skall kunna delta i **organiserad fritidsaktivitet**. Barnfamiljer med långvarigt socialbidragsberoende kan beviljas bistånd till faktisk kostnad dock maximalt 1200:-/termin för sådant ändamål (ex.vis medlemskap i idrottsförening) inklusive utrustning.

Bistånd till resor med allmänna kommunikationsmedel kan beviljas om det krävs för att barnet skall ha möjlighet att delta i någon form av organiserad fritidsaktivitet.

Skolaktiviteter

Barn bör ha möjlighet att delta i aktiviteter som ordnas för klassen, ex.vis lägerskola, klassresa, och bistånd kan därför beviljas till skälig kostnad.

Rekreation/semester

Bistånd kan utgå till lägvistelse ex. fotbollsläger under ferier. Möjlighet bör dessutom ges för barnfamiljer att göra en resa tillsammans under sommaren. **För detta ändamål kan 750:- per vuxen och 500:- per barn i familjen beviljas.**

Majblomman bekämpar barnfattigdom i Sverige

Majblomman är alla barns blomma. Sedan 1907 arbetar Majblomman för att förbättra barns villkor i Sverige. Verksamheten bygger på att barn hjälper barn genom att sälja majblommor.

Majblomman uppmärksammar och bekämpar barnfattigdom i Sverige. Fokus läggs på barnets upplevelse och behov.

Majblomman är Sveriges största barnhjälpsorganisation och organisationen är lokalt förankrad med 15 000 ideella krafter som i drygt 700 lokalföreningar självständigt bedömer och behandlar bidragsansökningar från ekonomiskt utsatta föräldrar.

Forskning för att förebygga och lindra

Majblomman delar årligen ut forskningsbidrag till samhällsvetenskaplig, pedagogisk och medicinsk forskning om barn som syftar till att förebygga, bota och lindra sjukdom, funktionsnedsättning eller social situation.

Sommarläger på Galtarö

Till Galtarö som ligger strax norr om Stenungsund kommer det barn från hela landet och det är verkligen barnens egen sommargård. På denna halvö i bohuslänska skärgården har Majblomman drivit lägerverksamhet sedan 1939 då halvön donerades till Majblommans Riksförbund. Sedan dess har det varit en sommargård för barn som av olika anledningar behöver komma iväg och ha ett roligt och härligt sommaräventyr.

Kommunenkät – svar

Majblomman har skickat en enkät till Sveriges 290 kommuner med frågor om omsorg om och aktiviteter för barn under sommaren. 155 kommuner och stadsdelar har besvarat enkäten.

Kommer kommunen / stadsdelen att finansiera läger eller andra sommarlovsaktiviteter för barn?

Ja öppet för alla barn	74	48 %
Ja öppet för barn efter individuell prövning	42	27 %
Nej	39	25 %

Har kommunen / stadsdelen avsatt mer, mindre eller lika mycket pengar för att finansiera läger eller andra sommarlovsaktiviteter jämfört med förra året?

Mer	16	10 %
Mindre	6	4 %
Lika Mycket	97	63 %
Erbjuder inget	36	23 %

Har kommunen en eller flera simhallar som är öppna hela sommarlovet?

Ja	91	59 %
Nej, vi semesterstänger	64	41 %

Hur mycket tar ni i simhallsavgift för ett barn som är 10 år på sommarlovet?

25 kr	19	15 %
Mer än 25 kr	37	30 %
Mindre än 25 kr	67	54 %

Har kommunen / stadsdelen en eller flera ungdomsgårdar / aktivitetslokaler som är öppna hela sommarlovet?

Ja alla är öppna	20	13 %
Ja men några är stängda	49	32 %
Nej vi semesterstänger	86	55 %

Är förskoleverksamheten öppen under hela sommaren?

Nej vi semesterstänger helt	2	1 %
Ja alla förskolor är öppna som vanligt	13	8 %
Ja men vissa förskolor stängs och annan enhet erbjuds	140	90 %

Är fritidsverksamheten öppen hela sommaren?

Ja alla fritidshem är öppna som vanligt	8	5 %
Ja men vissa fritidshem stängs och annan enhet erbjuds	140	90 %
Nej vi semesterstänger helt en period	7	5 %

Erbjuder kommunen sommarjobb för skolorngdom?		
Ja vi garanterar sommarjobb till alla sökande	21	14 %
Ja vi erbjuder ett begränsat antal sommarjobb	132	85 %
Nej vi erbjuder inte sommarjobb	2	1 %
Om du svarat ja på föregående fråga: Är det fler eller färre sommarjobb som erbjuds jämfört med förra året?		
Fler	32	21 %
Lika många	95	61 %
Färre	28	18 %
Får barnfamiljer med försörjningsstöd extra bidrag inför semestern?		
Ja	26	17 %
Nej	123	83 %
Påverkas besluten om ekonomiskt bistånd till familjer av om hemmavarande barn sommarjobbar?		
Ja	13	
Nej	142	

Majblommans rapporter och PM finns på majblomman.se

- 2009-03-24 Vardagens vanmakt**
– en rapport om barn i ekonomiskt utsatta familjer i Sverige. Årsrapport 2009.
- 2009-02-06 Insamlingar och avgifter i skolan.**
En handbok till politiker, tjänstemän, lärare och föräldrar för klokare beslut om barns delaktighet.
- 2008-10-02 Brillor och barn**
En rapport om barns behov av glasögon och landstingens otillräckliga bidrag.
- 2008-07-15 ”En-meters-perspektivet”**
En rapport om partiledarnas syn på barnfattigdom i Sverige.
- 2008-06-12 Mitt sommarlov, vad jätteskönt mitt sommarlov ska bli....**
En rapport om barns olika villkor och kommuners ansvar för barn under sommarlovet.
- 2008-03-27 Somliga går med trasiga skor, säg vad beror det på?**
Majblommans årsrapport 2008. Om barns dagsaktuella behov som en följd av brister i välfärden.
- 2007-11-30 Vad fick du i julklapp?**
En rapport om barn och ekonomisk utsatthet i jultid och om brister i barnperspektiv vid beslut om ekonomiskt bistånd.
- 2007-07-13 Har barnkonventionen tagit sommarlov?**
En rapport om barns röster och rättigheter
- 2007-06-07 Sommar, sommar och sol**
En rapport om barns olika villkor på sommarlovet
- 2007-03-22 Man måste bry sig om hur ungarna mår**
En rapport om barns villkor och svenskars attityd till barnfattigdom i Sverige
- 2006-07-11 Barns glasögon -behov, bidrag och brister.**
Rapport om skillnaden i synen på synnedsättning och andra funktionshinder och sjukdomar.
- 2005-12-29 Barns ojämlika villkor i Sverige.**
PM om Majblommans syn på avgifter i skolan och vår roll i barnets nätverk.
- 2005-11-22 Dyra julklappar och svårt ta ledigt drabbar barn**
- 2005-09-14 Därför skapar Majblomman debatt om avgifter i skolan.**
PM om avgifter i skolan under pågående förhandling om ny skollag.
Innehåller sammanfattning av doktorsavhandlingen "Nödvändighetens pris".
- 2005-07-12 Knattereporter ställde politiker till svars i Visby**
Rapport om politikernas syn på ”obligatoriska” klasskassor i skolan.
- 2005-07-06 När kassan är skral**
Rapport om klasskassan och andra olagliga avgifter i skolan.
- 2005-06-09 Du ska inte tro det blir sommar**
Rapport om hur ekonomisk utsatthet drabbar barn på sommarlovet.
- 2005-06-09 Klassresan**
Rapport om hur olagliga avgifter drabbar fattiga barn i skolan.
- 2004-11-22 Discon, plastpåsar, majblommor (och ett och annat lagbrott).**
Rapport om goda råd om hur aktiviteter och hjälpmedel finansieras i skolan.

- 2004-07-12** **Politiker svarar om avgiftsbelagda skolaktiviteter.**
Rapport från politikerveckan i Visby den 4-10 juli 2004.
- 2004-07-08** **Vem har råd att gå i skolan?**
Rapport om avgiftsbelagda skolaktiviteter och kommuner som bryter mot lagen.
- 2004-06-10** **Barns behov tar inte sommarlov**
Rapport om kommuners minskade satsningar på skollovsaktiviteter.
- 2004-04-26** **Majblommans syn på barnfattigdom i Sverige.**
PM om Majblommans erfarenheter om villkoren för barn som lever i en fattig familj.
Bilaga i Ds 2004:41, Ekonomiskt utsatta barn.